

16. MIĘDZYNARODOWY KONGRES STUDIÓW MEDIEWISTYCZNYCH KONFERENCJA STUDIÓW CYSTERSKICH (Kalamazoo, West Michigan University, 8-11 V 2008)

Jak co roku, również w 2008 w dniach 8-11 V, Instytut Mediewistyczny, Kolegium Sztuki i Nauki Uniwersytetu West Michigan w Kalamazoo (IL, USA) zorganizował kolejny Międzynarodowy Kongres Studiów Mediewistycznych – Konferencja Studiów Cysterskich (*International Congress on Medieval Studies – Cistercian Studies Conference*); w tym roku był to już 43. tego typu kongres. Śledząc historię tych corocznych, a niegdyś co dwurocznych spotkań, organizowanych od 1962 r., trzeba zauważyć, że jest to ogromne dzieło mające za sobą długą tradycję i dobrze przygotowane zaplecze. Swoim zakresem materiałowym obejmuje całokształt problematyki związanej ze średniowieczem, dosłownie wszystko, co może podpadać pod zakres badawczy ówczesnego średniowiecznego świata, całość życia i stosunków międzyludzkich: polityka, nauka, medycyna, sztuka, kultura, rozrywka, odpoczynek, w tym również cały wielowymiarowy aspekt teologiczno-religijny, i to nie tylko ten dotyczący chrześcijaństwa, ale wszystkich religii świata. Prezenterami zaś są tu nie tylko profesjonalni wykładowcy akademicy oraz znani specjaliści z poszczególnych dziedzin, ale również studenci będący w trakcie swych studiów i pasjonaci, nie zawsze związani z jakimś środowiskiem naukowym.

Jak co roku, pierwszy etap przygotowawczy rozpoczyna się od składania propozycji poszczególnych wykładów, w postaci pisemnego streszczenia, które należy przesłać do 15. września tak, by potem specjalistyczne komisje mogły zaregować je do poszczególnych dziedzin i przyporządkować określonym sesjom, ba każda sesja zawiera od dwóch do trzech, czasem nawet czterech, wykładów. Okres przygotowawczy kongresu kończy się wydaniem specjalnej książki z wykazem jego sesji i wykładów.

Autor, z racji zainteresowań problematyką cysterską, która ma tu w Kalamazoo przy West Michigan Uniwersytecie dość długą tradycję, zapoczątkowaną niegdyś (1970) i krzewioną do dziś przez Instytut Studiów Cysterskich, ogranicza się tu do przedstawienia tylko tego właśnie aspektu kongresu. Instytut ten każdego roku przedstawia bowiem w ramach kongresu kilka sesji naukowych w postaci tzw. Konferencji Studiów Cysterskich: w tym roku przewidziano 11 takich sesji. Wchodzi one w strukturę organizacyjną całego kongresu, mając miejsce w aulach i salach Uniwersytetu, w godzinach przedpołudniowych (I sesja: 10.00) i popołudniowych (II i III sesja: 13.30 i 15.30).

Pierwsza sesja poświęcona postaci Gilberta z Hoyland, który był cysterskim opatem w Swineshead (*Gilbert of Hoyland, Abbot of Swineshead*) zawierała trzy wykłady: Marjory E. Lange, ukazała jego teologię „homely” (*Gilbert of Holand's 'Homely' Theology*), Phil O'Mara jego pobożność, cierpliwość i wytrwałość (*Gilbert of Hoyland: Pietas, Patience and Persistence*), a Marsha L. Dutton jego prawdopodobny literacki autoportret (*Mirror or Exemplum? Gilbert of Hoyland's Self-Portrait*).

Druga sesja (popołudniowa) dotyczyła twórczości trzech ojców cysterskich działających w tzw. dziś złotym wieku cysterskim: Aelreda z Rievaulx (Marie Anne Mayeski – *Clothes Maketh the Saint: Aelred's Narrative Strategy in the Life of St Ninian*), Godfryda z Auxerre (Paul E. Lockey – *The Cristology of Geoffrey of Auxerre as Developed in „Conversation of Simon with Jesus”*) oraz Wilhelma z St. Thierry (Aege Rydstrom-Poulsen – *How Has Our Knowledge of William of St. Thierry Developed During the last Decade?*).

Trzecia sesja (tegoż popołudnia) zawierała cztery wykłady w ramach wspólnego tematu: *Biali kanonicy wśród białych mnichów (White Canons Amid the White Monks)*. Dotyczyła ona relacji między kanonikami augustyńskimi, premonstratensami, a cystersami; wystąpili w niej: Shelley Wolbrink, Jay T. Lees, Carol Neel i Hugh Barbour. W czwartej sesji (9 V, rano), w trzech wykładach poruszono zagadnienia dotyczące relacji: władza świecka – władza religijna w perspektywie cysterskiej (*Claustrum et saeculum*), a wystąpili w niej: Jean A. Truax, John D. Hosler, Martha F. Krieg. Piątą sesję (9 V, popołudniową) wypełniły tematy związane ze sprawami ekonomiczno-społecznymi cystersów w późnym średniowieczu (*Cistercian in the Later Middle Ages*), głównie ekonomią (Klaus Wollenberg) i reformą zakonu (Daniel M. La Corte, Ralf Lutzelschwab). Szósta sesja (9 V, popołudniowa) zajęła się problematyką niektórych manuskryptów cysterskich i ich historyczno-geograficznym losem, co zaprezentowali Michael Orr i Alexis Coates, Geraldin Carville oraz Charlotte Ziegler.

Siódma sesja (10 V, dopołudniowa) została zdominowana tematem edukacji w środowisku cysterskim (*Cistercian and Education*), a na ten temat mówili: Diane J. Reilly, Stefano Mula i Elizabeth Freeman. Zabrakło tu wykładu znanego cystersa, o. Chrysogonusa Waddella, który nie przybył na kongres ze względu na chorobę. Kolejne dwie sesje tego samego dnia (popołudniowe) poświęcone były cysterskim pisarzom (*Cistercian Writers*) – zakonnikom z Helfty (Ann Marie Caron) i Tomaszowi Cystersowi (Marvin Dobler i Ilinca Joana Tanaseanu-Dobler), oraz cysterskiej architekturze (Herman J. Roth, Cynthia Marie Canejo i Mark H. Dixon).

Ostatnie dwie sesje przypadły na koniec Kongresu-Konferencji (11 V) i dotyczyły tematyki Bernarda z Clairvaux jako teologa (*The Theologian* – swe prelekcje zaprezentowali tu: Duncan Robertson, Luke Anderson, Natalie B. Van Kirk) i jako świętego (*The Saint* – wystąpił tu piszący te słowa Ryszard Groń z wykładem: *The Death of Bernard of Clairvaux on the Basis of the Hagiographical Accounts*, oraz Brian McGuire i Andre Picard).

Konferencja Studiów Cysterskich, w ramach 43. Międzynarodowego Kongresu Mediewistycznego w Kalamazoo, jak co roku, zgromadziła znów specjalistów i pasjonatów problematyki średniowiecznych cystersów. W tym roku pojawiły się nowe tematy i postaci cysterskie, dotychczas specjalnie nie poruszane, jak np. Tomasz Cysters, lub zagadnienie tzw. cysterskich przykładów (*exempla*), obrazujących konkretne jednostkowe zdarzenia o charakterze moralnym. Poza jedynym wyjątkiem – Marie Anne Mayeski, zabrakło wykładów poświęconych Aelredowi

z Rievaulx, który w ostatnich kongresach bił wszelkie rekordy. Jest to poniekąd usprawiedliwione, ponieważ badacze przygotowują specjalne konferencje na 2010 rok, kiedy to przypada 900. rocznica urodzin tego świętego opata cysterskiego. Za przykładem poprzednich lat, wiele wykładów tu przedstawionych, wcześniej czy później, trafi do publikacji, dając nam coraz lepszą wiedzę i znajomość problematyki cysterskiej; jest to niewątpliwie wspaniały wkład podobnych kongresów. Życmy tylko sobie, by znalazło się więcej polskich badaczy pośród tych czołowych znawców, których spotyka się tu rokrocznie.

Ks. Ryszard Groń – PWT, Wrocław

17. MIĘDZYNARODOWY KONGRES EUROPEJSKIEGO ŚREDNIOWIECZA (Leeds, University of Leeds, 7-10 VII 2008)

Międzynarodowy Kongres Mediewistyczny w Leeds, w Wielkiej Brytanii, jest organizowany przez Instytut Studiów Mediewistycznych Uniwersytetu w Leeds. Zajmuje on drugie miejsce w świecie, jeśli chodzi o tematykę (mediewistyczną) i rozmach organizacyjny po podobnym Kongresie w Kalamazoo (USA) na West Michigan University, natomiast pierwsze miejsce w Europie. Podczas gdy ten ostatni ma za sobą długą tradycję, sięgającą swymi początkami 1962 r. (wtedy był to już 43. kongres), to ten pierwszy jest o wiele młodszy, liczący sobie dopiero 14 lat (od 1994 r.). Podobnie jak tamten, odbywa się również co roku i przybiera podobną formę organizacyjną, jednak jego tematyka jest zawężona tylko do europejskiego średniowiecza, stąd jego pełna nazwa: Międzynarodowy Kongres Europejskiego Średniowiecza (*International Congress of the European Middle Ages*). Problematyka tegorocznego kongresu, pod nazwą *Naturalny świat* (*The Natural World*), zbiegła się z ogłoszonym przez ONZ w tym roku Międzynarodowym Rokiem Planety Ziemia, stąd wszystkie wykłady w jakiś sposób dotyczyły tej tematyki, jakkolwiek dotyczyły średniowiecznej Europy.

Przygotowawczy etap kongresu, jak każdego roku, obejmował składanie krótkich streszczeń-propozycji wykładów, które należało przesłać do 31 VIII 2007 r., by później specjalna komisja fachowców mogła je sklasyfikować i przydzielić do poszczególnych sesji. W tym roku przygotowano 305 takich sesji, w każdej po 3 lub 4 wykłady. Były one prezentowane z reguły w j. angielskim (z nielicznymi wyjątkami) w salach i aulach uniwersytetu, od poniedziałku do środy (7-9 VII), w godzinach przed- i popołudniowych: 2 sesje przed południem (9.00-10.30, 11.15-12.45) i 2 sesje po południu: (14.15-15.45, 16.30-18.00), przy czym każdy wykład miał przewidziany czas trwania: 15-20 min. Ich tematyka była zróżnicowana w zależności od zainteresowań poszczególnych prezydentów, jakkolwiek będąca jakoś związana z naczelną ideą Kongresu.

Wydana specjalnie książka-przewodnik zawierała wykaz i szczegóły każdej sesji z jej wykładami i wykładawcami. Jej przejrzanie daje wgląd w szeroki wa-